

Stichting DUPAN
Bronland 12-D
Campus Universiteit Wageningen

Postbus 249
6700 AE Wageningen
info@dupan.nl

Verschijnt 4 x per jaar
Jaargang 10

Op 1 juni 2010 sloegen de verenigingen van de palingkwekers, -handelaren en -visser de handen ineen om de paling in Nederland te helpen. Zij richtten de Stichting DUPAN op. In datzelfde jaar ontstond het Duurzaam Paling Fonds, in 2017 opgevolgd door het Europese Eel Stewardship Fund. DUPAN hanteerde van meet af aan het motto: samenwerken aan een duurzame palingsector. Daarover berichten we graag in het DUPAN-Journaal.

www.dupan.nl

Nellie Cooman, 2-voudig wereldkampioen op de 60m sprint, helpt een handje

1,2 miljoen palingen verhuisd naar Zeeland

Zeeuwse meren en kreken kregen er vrijdag 6 maart ruim 1.250.000 jonge inwoners bij.

Het betrof glasaaltjes, jonge palingen, die verhuisden van overbevolkte riviermondingen in Frankrijk naar Zeeland, waar te weinig paling is. De palingstand in Zeeland kreeg daarmee een flinke impuls. Stichting DUPAN coördineerde dit herbevolkingsproject in opdracht van het ministerie van LNV.

Prominente gasten helpen een handje mee

De uitzet van de glasaal vond plaats vanaf de Zeeuwse kotter 'GOE 5' van Visserijbedrijf Van de Kreeke.

Beroepsvissers Marcel van de Kreeke en Wim de Ridder voeren hun kotter vanuit Wolphaartsdijk het Veersemeer op, waarna de vele gasten aan boord hielpen met het te water laten van de grote hoeveelheden glasalen. Onder hen was ook oud netVISwerk-voorzitter Jaap Geleijnse, die zichtbaar in zijn nopjes was met de grote palingaanwas voor 'zijn' Zeeland.

Opvallend was de aanwezigheid van nog een andere Zeeuwse coryfee; 2-voudig wereldkampioen op de 60

Glasaal tellen, secuur karweitje

meter indoor-sprint Nellie Cooman. De oud topsportster stak de handen graag uit de mouwen om de wateren waar ze zoveel van houdt, te herbevolken met duizenden glasaaltjes.

Grote aantallen

De honderdduizenden krioelende palingen waren goed beschermd verpakt in gekoelde piepschuim boxen. Een voor een werden deze met zorg geleegd. De uitzet van zulke uitzonderlijk grote hoeveelheden jonge palingen (glasaal) is mogelijk door de sterk gestegen, natuurlijke aankomst van jonge palingen aan de Europese kusten. Die stijging is vanaf 2011 duidelijk te zien. In haar rapportage van oktober 2019 maakt ICES hier melding van.

Uitzet nog altijd noodzakelijk

Hoewel de natuurlijke aanwas van jonge paling sinds twee decennia geen dalende trend meer vertoont en sinds 2011 zelfs stijgt, blijft de herbevolking van zoetwatergebieden in Europa een

noodzakelijke oplossing voor de lage palingstand. Omdat de Nederlandse kusten ondoordringbaar zijn voor jonge palingen, wordt een deel van de glasaal die zich in Frankrijk en Engeland massaal ophoopt, overal in Europa uitgezet. Deze maatregel is vastgelegd in de Europese Aalverordening, en maakt ook deel uit van het Nederlandse Aalherstelplan dat in 2009 van kracht werd.

Paul Boersma brengt de lading aan boord van de GOE 5

De GOE 5 van Visserijbedrijf Van de Kreeke

Ook herbevolking in Friesland

Naast de Zeeuwse wateren zijn er ook jonge palingen uitgezet in Friesland. Dat gebeurde op 12 maart. Hier werden rond de 1,8 miljoen glasalen uitgezet, verspreid over de Friese boezem en meren.

Later dit voorjaar wordt er nog een hoeveelheid pootaal uitgezet in de natuur. Deze pootaal is glasaal die, na de

Uitzet Friesland

Laurent Gorissen van het Ministerie van LNV

vangst in Frankrijk, enkele maanden in kwekerijen verbleef om groter en sterker te groeien. Naar verwachting zullen dit jaar in totaal rond de vier miljoen jonge palingen de natuur versterken. Met zulke aantallen wordt in veel zoetwatergebieden de maximale hoeveelheid voor herbevolking bereikt; meer paling kan in die gebieden niet leven. De gebieden die voor herbevolking zijn geschikt, zijn geselecteerd door de overheid.

Op het moment dat de glasalen en pootalen tot volwassen palingen, zogenaamde schieralen, zijn uitgegroeid, kunnen ze vrijuit naar de Atlantische Oceaan zwemmen om in de Sargassozee voor nageslacht te zorgen. Dat nageslacht wordt vervolgens een a twee jaar later weer aan de Europese kust verwacht.

Europese subsidie

Deze uitzet is mede mogelijk gemaakt door het Ministerie van LNV. Voor de aankoop van glas- en pootaal is steun verleend vanuit het Europees Fonds voor Maritieme zaken en Visserij. Het project wordt medegefinancierd door het Eel Stewardship Fund (ESF®) en gecoördineerd door Stichting DUPAN.

Europese Unie,
Europees Fonds
voor Maritieme zaken
en Visserij

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Willem Dekker: "Sinds 2011, twee jaar na de invoering van de Europese Aalverordening, zien we de hoeveelheid

sprake. Dat gaat om biologische redenen nog heel lang duren en dat maak ik in mijn leven helaas niet meer mee. Er moet door veel Europese landen

In de pauze van de conferentie: veel aandacht voor de herbevolking van de Havel met 300.000 pootaaltjes

nog veel worden gedaan om alle maatregelen in de Aalverordening uit te voeren. Maar de inspanningen van veel andere landen zijn tot nu toe succesvol gebleken. We hebben daarmee een klein wonder verricht.”

Vorig jaar baarde Willem Dekker, die deel uit maakt van de ICES-wetenschappelijke werkgroep Working Group for Eel, opzien met de presentatie van de nieuwste cijfers over de aanwas van jonge paling sinds 2011. Daaruit bleek dat het aantal jongen jaarlijks met 8,5% stijgt.

Alex Koelewijn, voorzitter van Stichting DUPAN, die zich sterk maakt voor verbetering van de palingstand, sprak namens de Nederlandse sector tijdens de conferentie in Potsdam. Hij herkende zich in de conclusies van Willem Dekker: “Wij rapporteren al jaren dat de palingstand duidelijke tekenen van herstel vertoont, maar we krijgen daarvoor niet bij iedereen gehoor. Dat de wetenschap deze bevindingen bevestigt, is voor de sector een hart onder de riem en geeft ons de motivatie om door te gaan op de in 2009 ingeslagen weg om de palingstand blijvend te verbeteren. Op die manier kunnen we ook in de verre toekomst blijven genieten van de natuur en van de cultuur die paling in Nederland en Europa omringt.”

DUPAN-voorzitter Alex Koelewijn spreekt over een goed gereguleerde handel

De oplegger met pootaal wordt uitgeladen

Dr. Willem Dekker (l) en minister van klimaat van de Duitse deelstaat Brandenburg, Alex Vogel (r), zetten samen 150 jonge palinkjes uit in de Havel, van een totaal 300.000 stuks die op 10 maart rondom Potsdam zijn uitgezet.

DAK-project gaat laatste onderzoeksjaar in

Grote alen voorzien van PIT-tag

Het DAK-project doorloopt in 2020 het laatste veldwerk. Er is vanaf 2018 onderzoek in vier verschillende leefgebieden van paling gedaan: de Vinkeveense plassen, de Súderpolder, Markiezaatsmeer en Westzaan.

In februari kwamen de uitvoerders van het project bijeen in IJmuiden om het afgelopen jaar te evalueren, resultaten bespreken en vooruit te kijken naar komend jaar. Over het algemeen werd vastgesteld dat het geplande onderzoek goed op koers ligt. Het project lijkt dan ook in haar opzet te slagen: straks het Nederlandse aalbeheer verbeteren door gebruik te maken van de kennis uit het project. Nu al komen enkele opvallende resultaten naar boven.

DAK-activiteiten vissers in 2019

In 2019 hebben de deelnemende beroepsvissers hun reguliere aalvangst gemonitord. Ook is er per gebied gericht op ondermaatse aal gevestigd en ook die vangsten zijn doorgemeten. Daarnaast is er in april door de vissers gemerkte glasaal uitgezet. In het najaar is er op schieraal gevestigd en zijn er schieralen over de dijk gezet. De schieraalvisserij geeft een mooie indicatie van de grote verschillen tussen de verschillende watergebieden in het DAK-project. Zo loopt het gemiddelde gewicht van de schieralen in 2018 en 2019 uiteen van 251 tot 286 gram per stuk in het Markiezaatsmeer tot 1741 tot 1808 gram per stuk in Vinkeveen. De Súderpolder en de polder Westzaan zitten daartussenin. De organisatoren van het DAK-project hebben zich, naast de onderzoeksdoelstellingen, tot doel gesteld

om per jaar met 1.000 kilo schieraal bij te dragen aan extra uittrek van schieraal in Nederland. In 2018 is dat doel niet gehaald. Er werd toen 613 kilo over de dijk gezet. Dat was te wijten aan de uitzonderlijk droge en rustige herfst. Bovendien was in 2018 de polder Westzaan nog geen onderdeel van het DAK-project en kon Paling Over De Dijk daar toen dus niet plaatsvinden. In 2019 is het doel wel bereikt en is er door het DAK-project 1077 kilo schieraal over de dijk gezet.

Onderzoeksactiviteiten in 2019

Door Wageningen Marine Research werd gerapporteerd over de eerste resultaten van het onderzoek. Het doormeten van de vangsten laat zien dat er grote verschillen bestaan tussen de samenstelling van de palingstand in de vier verschillende gebieden binnen het DAK-project. Het Markiezaatsmeer heeft over het algemeen kleinere paling en geen exemplaren groter dan 75 cm. Dat beeld verschilt sterk van de Vinkeveense plassen, waar het overgrote deel van de palingen groter is dan 60 cm en zelfs boven de 75 cm. Deze waarnemingen sluiten goed aan bij het beeld dat naar voren komt uit de resultaten van de inspanningen voor Paling Over De Dijk.

Paling over de Dijk

Gehoorsteentjes vertellen de leeftijd

De eerste resultaten van het onderzoek naar otolieten (gehoorsteentjes) in Zweden zijn binnen. Verassend is dat in een twee palingen van rond de 60 cm (één uit de Vinkeveense Plassen en één uit de Suderpolder) Alizarin gevonden is. De beide vissen

zijn waarschijnlijk tussen de 5 en de 10 jaar geleden met deze kleurstof gemerkt. Er is echter voor zover bekend in die periode nooit met Alizarin gemerkte paling in Nederland uitgezet. De onderzoekers zullen proberen te achterhalen hoe deze palingen in Nederland terecht zijn gekomen.

Planning visserij-activiteiten in 2020

Het terug vangen van uitgezette jonge aal was aan het begin van het project al bestempeld als een uitdaging en dat is terecht gebleken. Elektrovisserij is één van de weinige methodes om met enig succes op ondermaatse aal te vissen. Daarom wordt er dit jaar vooral ingezet op elektrovisserij in het voorjaar en de vroege zomer, om te borgen dat er voldoende terug gevangen palinkjes zullen zijn.

Hoewel de data van de jonge palinkjes weliswaar een mooie aanvulling zouden zijn op de monitoring van rode aal en schieraal, zijn deze niet strikt noodzakelijk. Net zo belangrijk is de vangst van palingen (rode aal) die met pit-tags, kleine zendertjes, zijn gemerkt. Verwacht wordt dat die dit jaar in behoorlijke aantallen worden teruggevonden in de vangsten van de

beroepsvissers. Beide methodes (ondermaatse aal en rode aal) kunnen in principe informatie opleveren over zowel de groei van de paling als de omvang van het palingbestand.

Naast de monitoring van ondermaatse en rode aal, worden in het najaar van 2020 weer schieralen doorgemeten en over de dijk gezet. Uiteraard wordt geprobeerd opnieuw 1.000 kilo (ongeveer 1.000 stuks) schieraal over de dijk te zetten.

Planning ecologisch en economisch onderzoek

Binnen het DAK-project worden eerst data verzameld door monitoring van de palingstand en het verzamelen van overige data uit bestanden van vissers en waterbeheerders. Vervolgens worden de ecologische aspecten van de drie scenario's voor aalbeheer gemodelleerd en daarna worden de economische aspecten van de drie scenario's berekend. De activiteiten hiervoor vinden in de eerste helft van 2020 plaats. In 2021 wordt het project afgerond met een symposium waar de resultaten van het project worden gepresenteerd.

Flinke hoeveelheden schieraal